

Studium interwencji: Integracja poprzez sport. Przyjęcie dwóch chłopców ukraińskich do klasy 5

Interwencja była ukierunkowana na działania wychowawcze w celu integracji dwóch uczniów z Ukrainy, którzy przybyli do Polski w pierwszych dniach wojny, jednak zdecydowali się na edukację w polskiej szkole dopiero od września 2022 roku. Zespół klasowy był specyficzny i dość hermetyczny, co sprawiło, że zadanie włączenia nowych uczniów do społeczności klasy wydawało się trudne. Nauczyciele nie czuli się przygotowani na takie wyzwanie, a czasu na dodatkowe działania nie było wcale, ponieważ uczniowie pojawili się w szkole z dnia na dzień. Wiele czynności podjęto intuicyjnie, co nie oznacza, że były one złe.

Opis sytuacji

Największą trudnością było nawiązanie z nowo przybyłymi uczniami jakichkolwiek relacji, stworzenie języka pomocnego w komunikacji. W pierwszych dniach wspólnej nauki został wykorzystany translator, co pomogło nauczycielom i polskim uczniom oswoić się z językiem ukraińskim oraz trochę poznać chłopca. Uczniowie klasy przyjmującej przygotowywali na kartkach i kartonach słowa oraz ich tłumaczenia, żeby nawiązać nić porozumienia oraz zbudować most zaufania pomiędzy chłopcami nowo przyjętymi do naszej klasy. Pierwsze lody zostały przełamane już na początku października, gdy cała klasa wyszła do kręgielni z okazji Dnia Chłopaka. Wszyscy chłopcy z klasy (również nowi uczniowie) otrzymali drobne upominki, a rodzice uczniów klasy przyjmującej zapłacili za udział w wycieczce uczniów z Ukrainy.

Wychowawca był nauczycielem wychowania fizycznego. Dużym ułatwieniem w nawiązaniu relacji koleżeńskich u uczniów ukraińskich były lekcje wychowania fizycznego – poza godziną wychowawczą wychowawca spotykał się z nimi cztery godziny w tygodniu na sali gimnastycznej. Klasa była podzielona na 2 grupy i gdy tylko była możliwość, chłopcy zostawali po swoich lekcjach lub przychodzili wcześniej przed lekcjami, żeby jak najwięcej czasu być nie tylko ze swoją grupą, ale również z tą drugą. Dzięki uczestnictwie w zabawach



sportowych oraz grach uczniowie szybko zapomnieli o barierze językowej. Obaj chłopcy byli bardzo sprawni ruchowo i chętni do wszystkich ćwiczeń.

W szkole pracowały bardzo kompetentne i empatyczne panie psycholog i pedagog. Od razu w pierwszym tygodniu rozpoczęły one zajęcia integracyjne, które trwały 3 godziny lekcyjne. Warsztaty integracyjne pozwoliły zarówno nowym chłopcom, jak i całej klasie wczuć się w nową sytuację oraz zwiększyć współpracę, a także zrozumienie między różnymi narodowościami. Pokazały wszystkim dzieciom, że sytuacja jest poważna i uświadomiło konieczność pracy nad relacjami, a przede wszystkim udowodniło, że należy dać sobie czas na znalezienie wspólnego języka i zrozumienia różnic kulturowych. Pomocny okazał się jeden z pracowników szkoły, który pochodził z Ukrainy i znał język polski.

Celem wychowawcy było włączenie nowych uczniów do środowiska klasowego w pierwszych dniach nauki w nowej szkole oraz okazanie chęci pomocy i wielkiego współczucia w tamtym bardzo trudnym czasie związanym z wojną w Ukrainie. Rodzice z klasy natychmiast zrobili zbiórkę, zakupili rzeczy niezbędne do normalnego funkcjonowania, m.in.: plecak, strój na basen, przybory szkolne, bidon, strój sportowy, dużo słodyczy. Chłopcy poczuli się dużo lepiej. Nikt nie pytał ich ani ich mam, czy czegoś potrzebują, czy o czymś marzą, to był odruch serca.

Mamy chłopców dostały informację i zapewnienia o pomocy materialnej co do wyjść klasowych i wycieczek. Chłopcy dostali stypendia szkolne, a jeden z rodziców opłacił obiady na stołówce szkolnej na cały czas pobytu chłopców w szkole. Po czterech miesiącach jeden z chłopców wrócił do Ukrainy.

W klasie został tylko jeden chłopiec. Dopiero wtedy wychowawca zaczął podchodzić do niego indywidualnie. Na początku został wybrany Anioł Stróż, który miał być oparciem i przyjacielem chłopca i na każdej lekcji oraz przerwie być przy nim. Co miesiąc był to ktoś inny. Uczniowie dzięki temu pracowali na lepszą ocenę z zachowania, co bardzo im się podobało.

Pewnego dnia wieczorem wychowawca odebrał telefon od mamy chłopca, która zwierzyła się, że ma bardzo duży kłopot, a nie ma do kogo zwrócić się o pomoc. Mama z uczniem



LEGACY17



UMCS
UNIVERSYTET MIAKOSZOWSKI



... **SI.** Swedish Institute

mieszkała w jednym pokoju z obcą osobą ze swojego kraju, która również była doświadczona migracją. Ich współlokatorka wyzywała ich, zabierała rzeczy, budziła w nocy słuchaniem głośnej muzyki itp. Mama ucznia poprosiła o pomoc, mówiąc, że ani chłopiec, ani ona nie wytrzymają dłużej tej sytuacji. Wychowawca obiecał pomoc i rano zadzwonił do Centrum Interwencji Kryzysowej, nakreślając całą sytuację przekazaną przez mamę. Wychowawca zażądał, aby został wysłany do lokalu pracownik, który pomoże w rozwiązaniu tej sprawy oraz zapowiedział, że jeśli sytuacja się nie poprawi, będzie musiał zgłosić sprawę na Policję.

Jeszcze tego samego dnia wieczorem mama ucznia poinformowała wychowawcę, że współlokatorka, która od 4 tygodni ich terroryzowała, została przeniesiona do innego lokalu mieszkalnego. Od tamtej pory mama z synem stali się bardziej ufni i szczęśliwsi. Wtedy wszystko zaczęło się układać, w międzyczasie mama dostała pracę jako księgową.

Uczeń już bardzo dużo rozumiał, rozmawiał, zadawał pytania i mniej się wstydził. Był aktywny na grupie klasowej, zaprzyjaźnił się z jednym z chłopców. Brał udział w wyjazdach z innymi dziećmi, zaczął nocować u nich i przychodził na urodziny klasowe.

Cele podjętych działań

- włączenie uczniów do środowiska klasowego;
- zaopiekowanie się poprzez przydzielenie Anioła Stróża;
- wsparcie rzeczowe i materialne;
- gotowość i podjęcie pracy nad włączeniem i zintegrowaniem klasy z chłopcami;
- dodatkowe, bezpłatne zajęcia dla chłopców dotkniętych migracją.

Ogólny opis interwencji

Interwencja polegała na równoległym przeprowadzeniu działań we wszystkich klasach, do których dołączyły dzieci z doświadczeniem migracji, co pozwoliło w kolejnych krokach, np. w ramach Klasowych Zespołów Nauczycieli wymienić się spostrzeżeniami oraz uzyskać informację zwrotną od wszystkich nauczycieli uczących w danym oddziale. Nauczyciele,



uczniowie i rodzice w pewien sposób stali się gospodarzami, co prowadziło do większego zaangażowania się na rzecz innych, których dotknął problem migracji.

Szczegółowy opis działania

Pierwszy etap. Kontakt wychowawcy klasy z rodzicami nowych uczniów

Wychowawca otrzymał informacje o sytuacji materialnej i emocjonalnej uczniów z pomocą tłumacza. Były duże trudności z komunikacją, szczególnie z jedną z mam, niemówiącą po polsku i bardzo mało rozumiejącą. Wychowawca zapewnił rodziców uczniów o pomocy ze strony szkoły i klasy, zarówno rzeczowej, jak i materialnej. Uczniowie i ich mamy dołączyli do grup klasowych na platformie WhatsApp.

Drugi etap. Poinformowanie rodziców dzieci z klasy o nowych uczniach

Rodzice dzieci z klasy poprzez dziennik elektroniczny zostali poinformowali o potrzebach nowych uczniów. Rodzice uczniów zaangażowali się w pomoc i zbiórkę potrzebnych przyborów szkolnych. Pomogli w złożeniu i wypełnieniu dokumentów potrzebnych do stypendium socjalnego.

Trzeci etap. Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów przez psychologa i wychowawcę

Warsztaty składały się z trzech jednostek lekcyjnych, mających na celu wzbudzenie empatii, oswojenie ze strachem przed tym, co nowe i nieznanne. Uczniowie polscy przedstawiali scenki sytuacyjne na kolejnej lekcji wychowawczej i wcielali się w uczniów z innych krajów, nieznanających języka.

Czwarty etap. Powitanie

Podczas pierwszego dnia nowych uczniów z Ukrainy w klasie z krzesłek ustawiono okrąg, a każdy z uczniów mówił swoje imię, nazwisko, to, co lubi robić.



UMCS
UNIVERSYTET MEDYCYN I NAUK OCHROTY ZDROWIA



... **SI.** Funded by
**Swedish
Institute**



Piąty etap. Monitorowanie zachowań klasy wobec nowo przybyłych uczniów

Ograniczenia czasowe

Bezpośrednia interwencja, obejmująca spotkanie z rodzicami, warsztaty z psychologiem, godzinę wychowawczą, opiekę Anioła Stróża i spotkania z psychologiem, trwała 4 tygodnie. Część interwencji powinny stanowić działania przygotowawcze, na które w opisywanej sytuacji nie było zbyt dużo czasu, a działania nauczycieli dotyczące pracy w grupie oraz monitorowania pracy powinny trwać przez cały czas. Na dalszych etapach rozmowy z psychologiem były prowadzone tylko wtedy, gdy pojawiały się sytuacje trudne.

Ocena skuteczności interwencji

Miarą skuteczności interwencji było zachowanie uczniów względem nowych kolegów oraz to, jak chłopcy z Ukrainy odnajdą się w klasie. Klasa bardzo dobrze przyjęła chłopców. Uczniowie nawiązali kontakt z klasą. Zostali dodani do grupy klasowej na komunikatorze społecznościowym WhatsApp. Brali udział w wydarzeniach z życia klasy. W trakcie pobytu w klasie zdecydowanie chłopcy trzymali się razem. Po wyjeździe jednego z nich drugi z nich bardzo zaprzyjaźnił się z chłopcami z Polski, razem wychodzili na boisko szkolne, na lody, na zakupy, uczestniczył w zajęciach sportowych SKS w szkole, był na wszystkich wycieczkach szkolnych i wyjściach edukacyjnych czy integracyjnych.

Analiza ryzyka

Konieczność dużego zaangażowania ze strony wychowawcy

Okres interwencji wymaga dużego zaangażowania wychowawcy klasy zarówno przez cały czas pobytu w szkole, jak i po skończonych lekcjach.

Bariera językowa

Brak porozumienia i odrzucenie ze względu na barierę językową. Na początku była to przeszkoda, ale uczniowie szybko znaleźli sposób na porozumiewanie się głównie poprzez sport.



LEGACY17



UMCS
UNIVERSYTET MEDYCYNICZNY I ŻYWIENIA
W LUBLINIE



... **SI.** Funded by
**Swedish
Institute**



Wskazówki dla praktyki

Do przeprowadzenia warsztatów o inności, tolerancji, empatii można zaangażować specjalistów zatrudnionych w szkole.

Nie jest pewne, czy uczniowie i rodzice będą chcieli się zaangażować w pomoc. Sposób funkcjonowania ucznia z Ukrainy w klasie był dużą zasługą rodziców uczniów, którzy byli wsparciem we wszystkich podjętych działaniach.



UMCS
UNIVERSYTET HUMANICZNO-SPOŁECZNY



.... **SI.** Funded by
**Swedish
Institute**